

## **Kunsti ainekava 5.–9. klassis**

Kunstiõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskust, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutavas maailmas. Kunst võimaldab õpilasel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Oluline on avastada ja luua seoseid teistes õppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega.

Kunsti käsitletakse nii omaette väärtussüsteemina kui ka võtmena ümbritseva elu mõtestamiseks ja mõistmiseks.

Näidete valikul kunstiajaloost lähtutakse üldisematest teemadest ega taotleta kronoloogilise ülevaate andmist. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste vahel.

Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ning visuaalsest kultuurist lähiümbruses ja Eestis.

### **Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonnas**

Kunstide valdkond võimaldab kõiki üldpädevusi lõimida igapäevasesse õppetöösse nii teooria kui ka praktika kaudu.

Väärtuspädevus – kunstid rõhutavad kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitavate kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguiline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunste eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust.

Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne pädevus – kunstiainete uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühistes kunstiprojektides osalemine kujundab koostöövalmidust ja üksteise toetamise

väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet.

Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Kunstiained teadvustavad inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus – loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ainekik ning sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.

Õpipädevus – kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes situatsioonides. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus – kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunstides referatiivsete ja uurimistööde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). Kunstiainetes tutvutakse kunsti kui kommunikatsioonivahendiga, õppides tundma talle eriomast mitteverbaalset keelt ning

„tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise.

Matemaatika-pädevuse arengut toetavad kunstides rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad kunstides individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega.

Kunstide valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine.

Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega

### **Kunstipädevus**

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist. Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesiste kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

### **Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega**

Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

- Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine.

Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja

ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

- Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

- Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;

- emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;

- loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning valguse ja värvide omadusi;

- matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);

- käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);

- kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

### **Läbivad teemad**

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam.

Teemad „Väärtused ja kõlblus” ning „Kultuuriline identiteet” on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka tänapäeva kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine õpilastööde näitustel.

Teemaga „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiatega, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsete väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist. Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus”. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe. Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele.

Kunstide eriline panus teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng” ning „Teabekeskond” käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgseid oskusi nagu info leidmine kunsti kohta, visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

## **Õppesisu**

Teises kooliastmes tutvutakse teadlikumalt kunsti aluste ja kunstilooga ning luuakse sildu kunstiajaloo ja tänapäeva vahel. Pööratakse rohkem tähelepanu ümbritseva maailma edasiandmisele loomingulistes kunstitöodes. Õpilasi juhatakse ise valikuid tegema (tehnika, teemade valik jne) ning otsima pildimaterjali, et kasutada seda abivahendi või lähtekohana. Kunstiteoste ja visuaalse kultuuri näidete analüüsimine toetab kriitilise mõtlemise ja ainealase keeleoskuse arenemist.

- Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks.
  - Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Kompositsiooni tasakaal, pinged, dominant ja koloriit.
  - Liikumise kujutamine.
  - Maali, joonistuse, graafika, kollaaži, skulptuuri, installatsiooni, foto, video, digitaalgraafika ja animatsiooni tehnikad ning töövõtted.
  - Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest aegadest tänapäevani.
  - Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis.
  - Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eestis ja maailmas, näited õpetaja valikul.
- Kunstiteose analüüs. Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.

- Vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus disainis. Eesti rahvakunst ja ehituskultuur.
- Loodust säästva tarbimise põhimõtted, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu.
- Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis.

Kolmandas kooliastmes omandatakse teoreetilisemal tasemel teadmisi kunsti nii märgilistest (sümbol, allegooria, tsitaat jne) kui ka vormilistest (värv, valgus ja vari, perspektiiv, kompositsioon jne) väljendusvahenditest. Loomingulistes töödes katsetatakse uusi meediume ning väljundeid; seatakse järjest rohkem endale ise ülesandeid; mängitakse vormielementide ja väljendusvahenditega teose isikupära ning sõnumi huvides. Teadlikumalt võetakse eeskujuks kunstiteoseid ja -stiile, analüüsitakse teoseid ning otsitakse visuaalset ja verbaalset infot. Kunsti käsitletakse visuaalse ning sotsiaalse keskkonna osana.

Kunst kui õppeaine on oma olemuselt mittelineaarne, õppesisu punkte käsitletakse õppes omavahel tihedalt põimunult. Nende võimalike kombinatsioonide lõputu arv eeldab õpetaja loovust ja teadlikkust valikute tegemisel.

- Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina.
- Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid ja tehnika, sõnum ja kontekst.

Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele ja sihtgrupile. Sümbol, allegooria ja tsitaat kui sõnumikandjad.

- Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine jne.
- Mitmesugused kunstmaterjalid ja tehnikad (nt joonistamine, maal, kollaaž, skulptuur, installatsioon jne). Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).

- Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted, disain kui probleemilahendus. Arhitektuur ja disain Eestis ning rahvusvahelised suundumused.
- Teksti ja pildi koosmõju graafilises disainis. Kirjatüübid ja graafilise kujunduse baasvõtted.
- Eesti kunsti suurkujud ja teosed. Erinevate kultuuride kunstiajaloo tuntumate teoste näiteid.
- Nüüdiskunsti olulised suunad ja aktuaalsed teemad.
- Kunst peegeldamas ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut.
- Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite ja arhitektide erialane töö.

## **Õpitulemused**

6. klassi lõpetaja:

- tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;
- kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);
- analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäevaeluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;
- mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;
- mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
- leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute



kunstiteoseid;

- märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami; arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas. Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas.

Põhikooli lõpetaja:

- tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab valikuid;
- kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid.

Kasutab kunsti õppides ning loovas praktikas tehnoloogiavahendeid;

- tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid. Võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel;
- analüüsib looduslikke ja tehiskeskkondade objekte ning nendevahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilise vaatepunktist. Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus;
- kasutab visuaalse kommunikatsiooni vahendeid, arutleb pildikeele kultuuriliste märkide üle;
- teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut;
- mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

## **Hindamine**

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline

tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. II ja III kooliastmes hinnatakse õpitulemusi numbriliselt, vastavalt kooli hindamisjuhendile.

## 5. klass

5. klassi lõpetaja õpitulemused:

- tunnetab oma huvisid ja võimeid;
- oskab visandada ja kavandada;
- teab inimese proportsioone;
- kujutab vaatluse ja mälu järgi;
- oskab kujutada lihtsamaid geomeetrilisi kehasid ruumiliselt;
- kasutab märke ja sümboleid;
- kasutab rahvakunstist tuttavaid vorme ja mustreid;
- tunneb kõrgtrüki tehnikat.

Õppesisu ja tegevused:

- kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid;
- loodus versus arhitektuur (uuslinn ja puud vms);
- ühe eseme erinevate osade suhe;
- lihtsad proportsioonireeglid, peamised näoproportsioonid;
- kera, silindri ja tahuka kujutamine;
- märk kui stilisatsioon, piltkiri;
- šrifti ja pildi sidumine tervikuks;
- märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis. Linnaruumi detailide, märkide ja kirjade kogumine (pildistamine) ja analüüsimine. Tootereklaam;
- konstrueeriv kunst (kubism, juugend, Art Deco);
- rahvakunst – sõled, kapad, kirstud;
- monokroomne maalimine;

- papitrukk. Muustritega pinna katmine.

## 6. klass

6. klassi lõpetaja õpitulemused:

- kujutab vaatluse ja mälu järgi. Oskab kavandada;
- kasutab värvi väljendusvahendina;
- tunneb õhuperspektiivi ja oskab seda kasutada pildi ruumiliseks muutmiseks;
- oskab kujutada õigete proportsioonidega liikuvat inimest;
- tunneb sügavtrüki tehnikaid;
- oskab luua kompositsioonis tasakaalu;
- oskab kasutada fotot, digitaalgraafikat, videot lähiümbruse uurimisel, katsetab digitaalseid tehnikaid;
- tunneb kultuuride iseärasusi;
- kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid.

Õppesisu ja tegevused:

- sõnumite ja emotsioonide edastamine, oma tööde võrdlus kunstiajaloo näidetega;
- hoonete erinevused ajastute ja funktsiooni järgi. Taevas;
- pöördkehad ja teised mahulised esemed;
- inimese liikumisasendid. Keha mahulisus. Pea profiilis;
- eseme jaotamine geomeetrilisteks kehadeks;
- märk kui sümbol;
- šrift varjuga, ruumiline kiri;
- valgus, vari ja värv objekti vormi edasi andmisel. Vormimuutusest tulenev tähenduse muutus;
- kunst käsikäes ajalootunniga – kauged kultuurid, antiik jne;

- taluarhitektuur;
- segatehnikad, materjalide kombineerimine;
- sügavtrükk, heledusnüansid mustvalges grafiidijoonistuses.

## 7. klass

7. klassi lõpetaja õpitulemused:

- tunneb lihtsamaid võtteid kolmemõõtmelise ruumi kujutamiseks;
- teab ja oskab kujutada näo proportsioone;
- oskab kasutada digitaalseid tehnoloogiaid loovtöodes;
- kasutab stiliseerimise erinevaid astmeid;
- kasutab rahvakunstist tuttavaid mustreid jms;
- oskab kujundada ja kasutada šrifti;
- kasutab geomeetrilisi kujundeid kompositsioonide loomisel.

Õppesisu ja tegevused:

- kunsteose vorm ja kompositsioon, materjalid, tehnika, ümbrus (kontekst), sõnum jne.
- tänav, taluõu (maja välisdetailid);
- ruumi kolm mõõdet;
- inimene perspektiivis, pea rakursis, näo detailid;
- geomeetiline kujund sümbolina;
- Geomeetriliste kehade, märkide, kujundite ja värvide mitmetähenduslikkus;
- omaloodud šrifti kujundamine;
- teose muutmine mõjusamaks peegelduse, perspektiivi, illusiooni või muu võttega;
- keskajast barokini;
- rahvakunst – käise-, vöö- jt. kirjad;
- maalimine erinevatele materjalidele;

- paberskulptuur ilma liimita;
- trükigraafika ja värvi- ning viltpliiatsite ühendamine.

## 8. klass

8. klassi lõpetaja õpitulemused:

- stiliseerib, abstrahkeerib jne.
- kasutab digitaalseid tehnoloogiaid;
- kasutab erinevaid kunstistiile ja -teoseid inspiratsiooni allikana;
- oskab kadreerida;
- mõistab arhitektuuri ja disaini funktsionaalsust;
- oskab kasutada sobivat šrifti kujundamisel;
- tunneb digitaalseid pilditöötamise võimalusi;
- kasutab kompositsioonis nii piiramata kui piiratud pinna võimalusi;
- katsetab erinevaid lahendusvariante, selgitab valikuid.

Õppesisu ja tegevused:

- kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina;
- realistlik maastikumaal, veekogu;
- iseseisev natüürmordi koostamine, vaatluspunkti valik;
- meeleolu väljendus poosiga, kiirskitseerimine;
- kompositsiooni rajamine geomeetrilistele kujunditele;
- märgi tähenduse muutumine ajaloos, Firmamärk;
- šrift raamatus, plakatil, reklaamis vms;
- korduvuse mõju, mustrid;
- 19. saj stiilid, modernism;
- rahvuslik ja rahvalik;

- klaasimaal, fresko jms;
- skulptuur „liigse“ eemaldamisega (penoplast vms.);
- erinevate graafikaliikide katsetused.

## 9. klass

9. klassi lõpetaja õpitulemused:

- arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära. Hindab originaalsust;
- teadvustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teaduse, tehnika ja meediaga;
- mõistab disaini kui protsessi;
- oskab valida vastavalt idee eesmärgile tehnikaid ja väljendusvahendeid;
- oskab kasutada kunstiterminoloogiat, tunneb kunsti liike;
- tunneb disaini liike, ergonoomikat, moodulsüsteeme.

Õppesisu ja tegevused:

- väljendusvahendite valik vastavalt ideele, otstarbele ja sihtgrupile;
- loodus detailides, maja siseruum;
- deformatsioon (nt. kubism, ekspressionism) mõju suurendamiseks;
- mitu figuuri suhtlemas, käed;
- arhitektoonika, moodulsüsteemid;
- mäng sümbolitega, logo;
- pidulik kiri (nt. kalligraafia);
- ruumilisus ja ruumilisuse illusioon;
- protsessuaalne kunst, kunstide süntees – tänapäev;
- etnograafia ja tänapäev;
- grafiti;
- graafika + kollaaž jt. segatehnikad.